

7.
Der henne utao Pöpa och Memmenhögsk. häraders
soknas stoter samman, hade under tecknad sin uppsättit.

Man minnes skriften skörden av säd under helt andra
förhållanden än som nu sker. Man hade inte väskent
jättekördande eller jätkavläggande skördemaskiner att
hjälpa, som numera på allmänt, utan man var hänvisad
till att arbeta att säden med lee, vilket naturligtvis
var ett kolossalt drögt arbete i synnerhet å de stora
gårdarna. Der var det inte ovanligt att få se 10-
15 "kuggare" på säd med den ledande stat- eller för-
drängens i spetsen. Om morgnarna innan arbetet begynte
slupades tjärna, - de skulle helst vara på Amors Tunnas,
Korsnads flod och brattas på sandhornet för att sedan
hinn blivit lite trög i kottet panna strykpåren för att
bättre kunna vässa pensamma. Sedan morgtostlipningen

var verkställt äts darre (frukt), innan arbetet förbjörs
Skär sedan ett par timmar vore gångna, vandrades lilemids
bestående i regel av smörgar eller någon gång av
framtäcker. Middagen äts i vanliga fall kl. 12 på dag
och sedan skedades på nytt och som middagsrätt till kl.
eller 1/2 2, då arbetet åter begynte. Vid 1/2 5 tiden äts
enit aftonsmättit, och därefter fortsatte man vanligtvis
till kl. 8 då siste målet för dagen erhöles som bestod
av grovbröd och sur mjölk. Detta var naturligtvis så
de mindre och mer delstora gårdarna. Vid de större gårdarna
där statstjänar fanns, väntade dessa sig själva. På fortsatte
huggningens av såden i flera veckor, innan man fick
slut på densamma. När man avnjötade det siste, vank
i ett hörn av fältet, pådes det att man skulle hä brann,
fänga den om han följt sig dit vilket naturligtvis
var lättare sagt än gjort.

1. Sedan såden legat ett par dagar "på skär", som m

2.
Ret/an
kallade det, förtogs bindningen. Den utformades vanligtvis av frontimman.
Fört utregades med påfötter och sedan lands antingen med länghalms-
höland eller också med säden. Man placerade sig på var sin sida,
och inte sålunda blev det knappbindning. Den som kunde binda över
kummen kallar sig bäst, by det guds förtast, men om detta blev på
bra var ju en annan historia. När bindningen var slut, och den
ista megen lands, kallades denna för "stötten" eller "stötaren"
och utformades vanligen med huvud, armar och fötter och placerades
på mitten av en hov. Sedan bindningen var veckstätt uppsattes
säden i skylar, eller som man kallade det hovar för att torka.
Efter en veckas torkning eller på den omkring begynte man att
akta in. Man begagnade nämligen p. t. höstsvagnar, försedda med
länga träcken och en hämmel att binda lastet med. Bindningen
gjordes på så sätt, att man hade ett framrep, som smittes först
om hämmelen för att till vid hästarna och sedan ett rep bakåt
försedd med en Prot, vämmad med lands ord. Om den, som

starkt på lasset, kunde vid lindringens lindre ord lasset
andra till Protum, kallades det, att från land till Ryssen.
I vanliga fall var det fågel, som lasset och om vederbörande
kunde få något smältning för sin ansträngning såvitt det
översämmas jag åt dem, som varit ord i den tiden att
yttra sig om. Att påta in var emellertid det frestligaste av
allt tvistarkete. Man lasset i regel små lass, - 3-4 trav
någ och på gata det på traven både med lass och bomdagn
"Höddaren" sammanes vantigtvis till sista lasset, då den påta
högt hörligt fram stående uppått hos kusken.

Stegen bit efter inbärgningen noteras det p. t. hösttagill
elva, som varit ord fram för ett eller annat sätt, blev
inbjudna. Detta bestod av något vett dygkigom i stora vasa
och vantage lösetom vettä stans eller eventuellt pånta
"ett pådant julle" verade oftast till långt fram för amätkomn.
- Effert påden var ju inte fästig ord att den kom
långolva eller i stakt. Den skulle även fröstas.

3:

På de omedelbara och små ställena, hade de inte något
fröbest, utan fröbörningen bestod av med slagen den s. k.
slagen, och begynte efter hösten och fortsatte hela vintern
långt fram på värsidan. Det var i mellomdrängen och husen
som fingo utföra detta arbete, men underfundom fröstade
på två logar, varvid de andra drängarna de vetas fingo
deltaga härutinnan. Men egendomlig musik var det på
en en klingande vinterdag som genom ett lysämtra
och samtidigt fick höra slagernas ljud från åtskilliga
ställen. Frösmännen brukade ibland, när pojkar
eller flickor förskole tillade i dörren till logen, fråga
dem om de ville se loträffen. Om svaret blev ja
lades slagen om deras brats och drog på. Så gick
det till på loträffen. Om lördagen brukades
den för vektan avtröskade säden, hämpades och lades
upp på magasinet. När allt var mätat och upplagt

tejods maleduperr.

Detta var i korta drag, hur man drog med påden från de
ledes omgär till den Rom på magasinet. - Den umman stört va
lins Pöden. Sin såddes rätt mycket för eget behov till linn
vårnades, varav behöll Latern, handdukas, spötr etc. Lätt linfalt
för att göra en avvikelse från stöden, - särskilt fint att stred
under blomningstiden på sommaren. Under mina ungdomsår på
gård, linfalt expotagande flera vängar på stettarps gård i Grövelns
svetien. Folk Rom länge vägar och fäst på lin i denna gård, emedan
den jordmanen var särskilt berömd för sin, och gjordes för detta ändamål
till gårdens. När på linet var omgär påbörjades det på jorden, såttas i en
skulptas (hörnåttor) och stöt i dessa till den ledet bort. Sedan trösk
fröet på, linet utbrödes tumst på marken och fick ligga där några
tid för att bli stört, innan det skulle brytas (bryggille) och sedan
undergå åttakåliga procedurer - skivras, bäckas, tvättas och spinnas
innan det dröpte rätt väva. Numera är tiderna annorlunda
och därför har stödeset och stödesets väsentligt förändrats.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ante Månången den 8 november 1932

Joh. Skanderr.

4161

Fro och sed vid skörden i gamla tider i Börringe

När vi i våra dagar tänka tillbaka till gamla tider, så måste vi, som nu bruka jorden, erkänna, att arbetet då vid ett jordbruk var mycket arbetsammare än nu. Inte minst när skörden skulle bärgas, fick man förut arbeta strängt ifrån morgon till sent på kvällen. Ett stort lag män och kvinnor fick då med svett och möda utföra det arbete, som våra självbitare nu och traktörer nu utföra. Det var kraftlag, som då utfördes i det tygsta. Vi tycka kanske, att det är stordåd, som vi utföra nu i maskinteknikens tider. Men vi måste erkänna, att vi ha andra hjälpmedel, som våra fäder nog ej ens drömde ^{om}. Då var det till stor del människomuskler, som man hade att lita till, när säden skulle myllas ned eller när den skulle skördas och tröskas. Kanske ha vi dock något att lära av våra fäder. Det skadar kanske ej i vårt rastlösa tider att bättre lära känna fädernas sedvänjor.

Jag skulle nu försöka skildra något om ^{och} sed-
vid hösten i Böringe, då våra föräldrars far ^{och mor} voro unga.

På Böringeklosters gods fingo bönderna liksom på
andra gods betala sina arrenden med dagsverken. När
därför hösten var inne blevo bönderna kallade fram till
gården för att "hova." Allt efter gårdens storlek fick bon-
den skicka en, två eller flera karlar eller kvinnor. Vanli-
gen gick ej arrendatern själv utan sände sövorna eller
drängarna. Varje karl, som skulle hugga med he, skulle
ha en kvinna med för att taga upp säden och binda den.
Så berättas, att det ej var ovanligt vid Böringekloster
att se fyrtio till femtio par i arbete på ett fält.

När skördetiden var inne ute i byarna, kallade
äldermannen tillsammans byns folk genom att tuta i
byhornet. Skördearbetet skulle börja på samma gång vid
alla gårdarna på grund av det då rådande mångskif-
tet. Alla byns innevägnare hade var sin bit jord på var-
je lott.

— 1 Så gick hen fram över ^{de} gubru de åkerfälten. Så

den bands sedan av raska kvinnohänder. Så högs stycke efter stycke och snart föll de sista stråna. När dessa skulle bindas, så band man snodda band längs hela kärven från roten till axen. Dessa kärve kallades "stodden" eller eller "stoddaren" och placerades mitt i en "hov" eller skyle.

Så snart säden var lov började inkörningen. Det första lasset skrudades med lötkvistar och blommor. Sedan skyndade man sig med att köra in säden. Tongen ville bli sist. Sista lasset kallades "vångassen". Bakom detta lass gick en karl och bar "stodden" på en högaffel. Dessa kärve skulle ej bröskas utan gömdes till jul, då den sattes upp på en stång till fåglarna s.k. julkärve.

När skörden var var bärgad, så inbjöds allt folket, som deltagit i höstarbetet, till "höstgille". Trakteringen bestod av köttsoffa, bruna bönor med stekt fläsk samt korngrönsgröt. Här till bjöds rikligt med öl och brännvin.

1
Leden¹ rotade man sig på togen med dans och lekar
eller musik av byspelmän.

När vintern kom, började fröskningen. Många
karlar arbetade då från tidigt på morgonen på togen
med att fröska med slaga eller "plöjell". Arbetet led-
des av en "fröskeforman". Kom någon främmande in på
toget, så kunde det hända, att man frågade honom, om
han sett "logkatten". Svarade den inträdande nej, så
lade man slagan om halsen på honom och klände
åt tills han skrek.

På Böringe gods och främst på huvudgården
odlades för mycket raps. Senna skördades på maten,
för att frukterna ej skulle falla så mycket av, men
fröskades på dagarna. Fröskningen verkställdes ute
på fältet. På Böringeklostets huvudgård bredde en stor
segelduk ut på marken. Rapsen lades ut i fyra långa
rader på duken. En lång rad karlar fröskade så och
gingo under tiden längs raderna. När man nått till slut
på den ena raden så fortsatte man på den andra o. s. v.

4101

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När alla karlarna gått över alla fyra raderna, så vände man rapsen och böjade på nytt igen tills alla fröna voro uttröskade. Under tiden förs koringen på gick utfördes musik av två byspelmän. Likaledes blevo karlarna bjudna på öl och brännvin.

Överallt på gårdarna odlade man lin. När linet var moget, skulle det skördas. Man russte då av det och band det i små hävar och satte det upp i runda skylar, som kallades "stuar". Efter någon tid böjade så beredningen. Först "riovade" man linet på en "höriariva". Denna bestod av ett bräde, som var fultsat med spik. Genom att draga linet längs brädet, så fastnade linfröna i "höriarivan". Sedan skulle linet rötas. Man bredde då ut linet på marken. Nästa steg vid linberedningen var trykningen. Man grävde då en grop i marken. Över gropan lades stänger, varpå linet placerades. I gropan eldades, varigenom linet forkade. Det slogs därefter sönder med en s. k. "tryda". Linet skulle

därefter bearbetas med ett skatteträ, varvid det placeras i en urholkning i ett bräde s. k. "skattefod".
Kvallen härvid kallades "skattefall", som kardades, spann- och vävdes för att användas till grövre kläder (skattefalls-pöjor - byxor). Sedan linet blivit "skätt" skulle det häcklas.
Denna apparat liknade en hörarivva men spikben suto närmare varandra. Vid häckningen fick man dels hör, som bands i kransar och dels blånor. Hörven användes till finare duktyg. Blånorna kardades, spannades och användes vävdes till grövre linnevaror.

Vid brytningen hjälpte man varandra i hela byn. På kvällen samlades man till "bydegille". Likaledes hade byns kvinnor "kardegille".

Nästän ständigt stod en väv uppslälld inne i stugan. Kom någon främmande in, när man höll på med att svepa en väv, så skulle denna lyst slämmas ner vid dörren och trampas högt och sedan gå sin väg, annars kom vävsor ej att gå bra och rätt.

Tidigt började man att göra i ordning till julen.

-] Om julafton skulle man försöka att ej få maten
sist färdig, för då fick man sist inhösa det följande
höst.]

Einarsson

Hapren liksom rågen skulle
 stora bynglor ut i kugga sedan
 samlades med råser till nezer
 den sista Råven bands med
 många band armar o ^{städare} ~~ben~~ och
 skulle rida på den sista Råven
 man skulle akta sig för att
 binda sista Råven det var
 att ta Råven likaså föra
 hem sista lasset det kallades
 för soen. Det är mycket de gamla
 har att omtala hårt arbete och
 lite lön för mödan insändare är

Fru Maria Olsson född 11 juni 1854

Boduss väggar. Genarp

4101

Redaktionen för N. Dagbladet.

Sänder härmed ett litet förslag till den utav
Eder publicerade "Folkminnestadlan". Redaktionen borde
beträffande omarbeten eller uteställa ifall något härcati
ej skulle passera. Säg i uppdraget att det saknades
uppgift bl. a. från Böringe, - det är ju från Gustafs
lokaler som jag hämtat materialet, - men det överlämnas
jag även till avgörande om det skall komma framme i
Böringe eller Skusa, i vilken förstämde posten
jag, redan lång tid tillbaka, är lösatt.

Äldre Prästöringe den 8 november 1932

Styrelseordförande
Joh. Hansson

Redaktionen, av Skånska Dagbladet,

Malmö,

fr. Börringe pr.

Undertecknad insänder härmed vördsamt ett litet bidrag till Eder folkminneslättan. Det lilla, jag har att berätta, har min morfar berättat för mig. Med undantag av de tio sista åren har han ^{levat} på en gård under Börringe gods i hela sitt liv.

Högaktningsfullt

Einar Jönsson